

WYMAGANIA EDUKACYJNE – PRZYRODA – KLASA 4

SEMESTR I				
Ocena dopuszczająca <i>Uczeń:</i>	Ocena dostateczna <i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny dopuszczającej oraz:</i>	Ocena dobra <i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny dostatecznej oraz:</i>	Ocena bardzo dobra <i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny dobrej oraz:</i>	Ocena celująca <i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny bardzo dobrej oraz:</i>
DZIAŁ 1: JA I PRZYRODA				
<ul style="list-style-type: none"> • podaje sposoby poznawania przyrody; • podaje przykłady wykorzystania zmysłów podczas prowadzenia obserwacji przyrodniczych; • wymienia różne źródła wiedzy o przyrodzie. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje sposoby korzystania z różnych źródeł wiedzy o przyrodzie; 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje sposoby poznawania przyrody; • określa rolę zmysłów w poznawaniu przyrody; 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady sposobów poznawania przyrody i określa, jaką rolę pełnią zmysły w każdym z takich przykładów. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia dlaczego w poznaniu przyrody należy korzystać z różnych źródeł wiedzy.
<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy przyrządów stosowanych w poznawaniu przyrody; • wskazuje różne źródła wiedzy o przyrodzie. 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie korzysta z przyrządów; • wymienia zasady bezpiecznego korzystania z przyrządów służących do obserwacji przyrodniczych. 	<ul style="list-style-type: none"> • określa przeznaczenie poznanych przyrządów; • posługuje się przyrządami podczas prowadzonych obserwacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z różnych źródeł wiedzy o przyrodzie podczas planowania obserwacji; • wyjaśnia, dlaczego podczas obserwacji przyrodniczych należy stosować zasady bezpieczeństwa; • podaje przykłady zastosowania przyrządów (lupy, kompasu, taśmy mierniczej) w poznawaniu przyrody. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia jak należy korzystać z przyrządów: lupy, kompasu, taśmy; • podaje przykłady zastosowania mikroskopu.
<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zasady bezpieczeństwa podczas obserwacji przyrodniczych. 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady obiektów i organizmów, które można obserwować; 	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z różnych źródeł wiedzy o przyrodzie planując obserwacje przyrodnicze 	<ul style="list-style-type: none"> • dokumentuje obserwacje przyrodnicze; • przeprowadza obserwacje 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, że obserwacje są źródłem wiedzy o przyrodzie.

	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje informacje z przyrządów. 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje instrukcje przeprowadzania obserwacji. 	na podstawie instrukcji w podręczniku.	
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, na czym polega doświadczenie przyrodnicze; • podaje zasady bezpieczeństwa podczas doświadczeń przyrodniczych. 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady pytań, na które można uzyskać odpowiedź, przeprowadzając doświadczenie przyrodnicze. 	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z różnych źródeł wiedzy o przyrodzie podczas planowania doświadczeń przyrodniczych; • wyjaśnia różnice między doświadczeniem a obserwacją. 	<ul style="list-style-type: none"> • dokumentuje doświadczenia przyrodnicze; • przeprowadza doświadczenie na podstawie instrukcji w podręczniku. 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady dokumentowania doświadczeń przyrodniczych; • uzasadnia, że doświadczenia są źródłem wiedzy o przyrodzie.
DZIAŁ 2: CZTERY STRONY ŚWIATA				
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co to jest <i>widnokrąg</i>; opisuje przebieg widnokregu. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak się zmienia widnokrąg, kiedy dana osoba zmienia miejsce obserwacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje, jakie obserwacje można prowadzić na widnokregu. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak się zmienia widnokrąg, kiedy obserwator zmienia wysokość, z której obserwuje widnokrąg. 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, że widnokrąg zmienia się w momencie zmiany miejsca obserwacji i wysokości obserwacji.
<ul style="list-style-type: none"> • wymienia nazwy kierunków głównych. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyznacza kierunki geograficzne na widnokregu za pomocą kompasu ; • wskazuje kierunki główne w terenie. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia kierunki główne, używając nazw polskich; 	<ul style="list-style-type: none"> • wyznacza kierunki w terenie za pomocą Słońca; • używa skrótów kierunków głównych w języku angielskim. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak wyznaczyć kierunki w terenie bez użycia przyrządów, jedynie na podstawie obserwacji przyrody.
<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje położenie Słońca nad widnokregiem w ciągu doby; • obserwuje widomą wędrówkę Słońca w ciągu doby; • wskazuje na widnokregu miejsca wschodu, górowania i zachodu Słońca. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje zależność między wysokością Słońca a długością cienia w ciągu dnia i w ciągu roku. 	<ul style="list-style-type: none"> • dostrzega zależność między wysokością Słońca a długością cienia w ciągu dnia i w ciągu roku. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zmiany w położeniu Słońca nad widnokregiem w ciągu dnia i w ciągu roku. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia pojęcie <i>widoma wędrówka Słońca nad widnokregiem</i>.
DZIAŁ 3: POGODA I PORY ROKU				
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co to jest pogoda; • podaje nazwę przyrządu służącego do pomiaru 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia składniki pogody; • podaje przykłady wpływu temperatury na życie 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje zastosowanie termometru w różnych sytuacjach życia codziennego; 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady zawodów uzależnionych od określonej temperatury powietrza. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje zależności między wysoką lub niską temperaturą powietrza a funkcjonowaniem

temperatury powietrza; • wskazuje na termometrze temperaturę ujemną i dodatnią.	człowieka.			organizmów;
• odróżnia opady od osadów atmosferycznych; • określa stopień zachmurzenia (niebo bez chmur, zachmurzenie częściowe, całkowite).	• wymienia stany skupienia wody; • podaje nazwy przyrządu do mierzenia wielkości opadów atmosferycznych; • wymienia jednostki w których podaje się wielkość opadów atmosferycznych.	• podaje przykłady opadów i osadów atmosferycznych oraz wskazuje ich stan skupienia; • wyjaśnia, jak można zmierzyć wielkość opadów atmosferycznych;	• charakteryzuje zjawiska pogodowe: burzę, tęczę, deszcze nawalne, intensywne opady śniegu i opisuje ich następstwa; • wskazuje lub rysuje znaki, które są umieszczane na mapach prognozy pogody dla zachmurzenia i opadów atmosferycznych; • dostrzega zależności między poznanymi składnikami pogody tzn. temperaturą a opadami i osadami atmosferycznymi.	• prowadzi dzienniczek pogody uwzględniający temperaturę, zachmurzenie, opady i osady atmosferyczne.
• wyjaśnia, co to jest ciśnienie atmosferyczne; • podaje nazwę przyrządu, za pomocą którego można zmierzyć ciśnienie atmosferyczne; • podaje nazwę przyrządu, za pomocą którego można zmierzyć kierunek i prędkość wiatru;	• podaje jednostkę ciśnienia atmosferycznego; • podaje jednostki w których można określić prędkość wiatru; • opisuje zasadę określania kierunku wiatru; • opisuje zasady bezpiecznego zachowania podczas występowania niebezpiecznych zjawisk pogodowych (burzy, huraganu, zamieci śnieżnej).	• podaje zasadę określania kierunku wiatru; • odczytuje z aktualnej mapy pogody kierunek i prędkość wiatru w swojej miejscowości; • podaje skutki silnego wiatru	• wyjaśnia na podstawie doświadczenia, jak powstaje wiatr; • zaznacza na mapie Polski określony kierunek wiatru; • wyjaśnia, czym jest huragan i zawieja śnieżna; • podaje skutki zawiei śnieżnej i huraganu.	• wyszukuje informacje na temat ostrzeżeń przed silnym wiatrem dla swojej miejscowości lub informacje o skutkach silnego wiatru w miejscu swojego zamieszkania;
• podaje zasady bezpiecznego	• opisuje zjawiska	• opisuje prognozę pogody	• opracowuje prognozę	• analizuje wykresy i

zachowania podczas występowania niebezpiecznych zjawisk pogodowych.	pogodowe charakterystyczne dla poszczególnych pór roku: burze, huragany, deszcze nawalne, zawieje śnieżne.	przedstawioną na mapie za pomocą znaków umownych.	pogody i przedstawia ją za pomocą znaków umownych.	rysunki, przyporządkowując im zjawiska w poszczególnych porach roku.
SEMESTR II				
Ocena dopuszczająca <i>Uczeń:</i>	Ocena dostateczna <i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny dopuszczającej oraz:</i>	Ocena dobra <i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny dostatecznej oraz:</i>	Ocena bardzo dobra <i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny dobrej oraz:</i>	Ocena celująca <i>Uczeń spełnia wymagania edukacyjne niezbędne do uzyskania oceny bardzo dobrej oraz:</i>
DZIAŁ 4: MOJE CIAŁO				
<ul style="list-style-type: none"> wymienia układy narządów budujące ciało człowieka; wyjaśnia, do czego służy szkielet; wyjaśnia, jak należy dbać o prawidłową postawę ciała. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na planszy i podaje nazwy elementów szkieletu: czaszka, kręgosłup, klatka piersiowa, kości kończyny górnej, kości kończyny dolnej. 	<ul style="list-style-type: none"> na modelu szkieletu człowieka wskazuje ruchome połączenia kości- stawy. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, na czym polega współdziałanie szkieletu z mięśniami. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego stawy umożliwiają człowiekowi poruszanie się.
<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, do czego służy układ pokarmowy; opisuje, jak należy dbać o układ pokarmowy. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia składniki pokarmowe zawarte w różnych produktach; na planszy układu pokarmowego i na własnym ciele wskazuje ślinianki, wątrobę, trzustkę, żołądek. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na planszy jamę ustną, przełyk, żołądek, jelito cienkie, jelito grube, odbył. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to znaczy trawienie pokarmu. 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, dlaczego pokarm powinien być dokładnie pogryziony.
<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, do czego służy układ oddechowy; opisuje, jak należy dbać o układ oddechowy. 	<ul style="list-style-type: none"> na planszy układu oddechowego wskazuje jamę nosową, krtań, tchawicę, oskrzela i płuca. 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje rolę jamy nosowej, krtań i płuc w oddychaniu. 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia, dlaczego należy oddychać przez nos. 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje, korzystając z planszy, drogę, jaką przebywa wdychane powietrze i dalszą wędrówkę tlenu do komórek ciała.
<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, do czego służy 	<ul style="list-style-type: none"> określa rolę serca w 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak zmienia 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje naczyń 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego

<ul style="list-style-type: none"> układ krwionośny; • opisuje, jak należy dbać o układ krwionośny. 	<ul style="list-style-type: none"> krażeniu krwi; • wymienia funkcje krwi. 	<ul style="list-style-type: none"> się tętno pod wpływem wysiłku fizycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> krwionośnych i podaje ich rolę. 	<ul style="list-style-type: none"> człowiek umiera, gdy ustaje praca jego serca.
<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje różnice w wyglądzie zewnętrznym kobiety i mężczyzny; • rozpoznaje na schematach komórki rozrodcze męskie i żeńskie opisuje, jak dbać o układrozdyczny. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, do czego służy układ rozrodczy męski i żeński; • wskazuje na planszy narządy budujące układ rozrodczy kobiety i mężczyzny. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na planszy narządy budujące układ rozrodczy kobiety i mężczyzny. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje funkcje poszczególnych narządów w układach rozrodczych kobiety i mężczyzny. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, z czego wynikają różnice między układem rozrodczym męskim i żeńskim.
<ul style="list-style-type: none"> • wymienia zasady higieny w okresie dojrzewania. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zmiany fizyczne i psychiczne zachodzące w organizmach dziewczynki i chłopca podczas dojrzewania. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje czynniki wpływające pozytywnie i negatywnie na organizm w okresie dojrzewania. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia na czym polega dojrzewanie płciowe. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje podobieństwa i różnice w dojrzewaniu dziewcząt i chłopców.
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaką rolę odgrywa układ nerwowy w organizmie; • podaje nazwy zmysłów człowieka i wskazuje je na własnym organizmie; • podaje podstawowe zasady dbałości o wzrok i słuch. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na planszy główne narządy układu nerwowego i podaje ich nazwy; • opisuje rolę zmysłu wzroku, słuchu, węchu, smaku i dotyku w odbieraniu informacji z otoczenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jaką rolę odgrywa mózg. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia rolę narządów zmysłu w odbieraniu informacji z otoczenia. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje rolę mózgu w odbieraniu wrażeń ze środowiska zewnętrznego przez narządy zmysłów.
DZIAŁ 5: MOJE ZDROWIE I BEZPEECZEŃSTWO				
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, po czym można poznać, że organizm choruje; • opisuje sposoby zapobiegania chorobom. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym są wywołane choroby zakaźne; • podaje przykłady chorób zakaźnych człowieka; • wyjaśnia, czym są choroby pasożytnicze. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje drogi wnikania czynników chorobotwórczych do organizmu człowieka; • podaje przykłady pasożytów i chorób wywołanych przez pasożyty. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym różnią się choroby zakaźne od chorób pasożytniczych; • wyjaśnia, dlaczego osoba chora na chorobę zakaźną powinna się zgłosić do lekarza. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym jest odporność i jak ją nabyć; • podaje przykłady chorób, przeciwko którym można się zaszczepić.
<ul style="list-style-type: none"> • podaje właściwości 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje przedmioty 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia zastosowanie 	<ul style="list-style-type: none"> • określa sposób stosowania

<p>różnych substancji, np. plasteliny, szkła, gąbki;</p> <ul style="list-style-type: none"> • odszukuje na opakowaniu środka czystości piktogramy informujące o tym, że są one szkodliwe dla zdrowia. 	<p>na opakowaniach produktów szkodliwych są umieszczane symbole ostrzegawcze.</p>	<p>codziennego użytku wykonane z substancji kruchych, sprężystych i plastycznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • odróżnia substancje kruche od sprężystych i plastycznych. 	<p>substancji sprężystych, kruchych i plastycznych do wykonywania przedmiotów codziennego użytku.</p>	<p>środka chemicznego na podstawie informacji umieszczonej na opakowaniu.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady zwierząt jadowitych, roślin trujących; • wskazuje poprawne postępowanie w wypadku pogryzienia przez zwierzę. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje, jak należy pielęgnować trujące rośliny pokojowe; • wyjaśnia, jak należy postępować w wypadku wykrycia na skórze kleszcza. 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje sposób postępowania w wypadku kontaktu z rośliną trującą; • podaje, jak postępować w wypadku ukąszenia przez żmiję, pogryzienia i użądlenia przez owady. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego w kontaktach ze zwierzętami należy zachować szczególną ostrożność. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia i krótko charakteryzuje choroby, które mogą być następstwem ukąszenia przez kleszcza
<ul style="list-style-type: none"> • wymienia funkcje skóry; • wskazuje sposoby postępowania podczas opatrywania otarcia lub skaleczenia; • opisuje sposoby zabezpieczania ciała przed skutkami nadmiernego promieniowania słonecznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, jak należy postępować w wypadku oparzenia i odmrożenia; • podaje numery alarmowe służące do wezwania pierwszej pomocy. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego nie należy się opalać bez zabezpieczenia skóry. 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje różnice między zwichnięciem, złamaniem a stłuczeniem; 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia rodzaje uszkodzeń ciała i opisuje sposoby udzielania pierwszej pomocy; • tłumaczy, czym jest omdlenie; • wyjaśnia, jak postępować w razie omdlenia i w wypadku krwawienia z nosa;
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co to jest uzależnienie; • podaje przykłady środków uzależniających. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia negatywne skutki uzależnienia od papierosów; • wskazuje na etykietach napojów energetyzujących substancje szkodliwe, które mogą powodować uzależnienie. 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, dlaczego zbyt częste korzystanie z telefonu komórkowego może prowadzić do uzależnienia. 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje skutki działania nikotyny i alkoholu oraz napojów energetyzujących na organizm człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co to jest asertywność; • rozumie, dlaczego znajomości zawarte przez Internet mogą być niebezpieczne.
<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, co oznacza pojęcie: higiena osobista; • opisuje zasady dbania 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia skutki niewłaściwego odżywiania; • podaje przykłady potraw, 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia, dlaczego niewłaściwe odżywianie może powodować 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, dlaczego stosowanie zasad zdrowego stylu życia pozwala 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje kolejne poziomy piramidy pokarmowej, korzystając z samodzielnie

o własne ciało; • wymienia zasady zdrowego odżywiania; • podaje elementy zdrowego stylu życia.	których nie należy spożywać ze względu na dużą zawartość soli, cukru lub tłuszczu; • wyjaśnia, dlaczego sen i ruch są niezbędne dla zachowania zdrowia.	otyłość, niedożywienie lub inne groźne choroby; • wyjaśnia, czym jest zdrowy styl życia i charakteryzuje jego elementy.	zachować zdrowie.	przygotowanego plakatu; • potrafi właściwie zaplanować dzień.
• podaje przykłady właściwego spędzania wolnego czasu przez uczniów klasy 4; • wskazuje niebezpieczeństwa związane z pobytem nad wodą; • wymienia zasady właściwego wypoczynku nad wodą,	• podaje przykłady niebezpiecznych sytuacji podczas pobytu na wsi; • wyjaśnia jak należy zachować się gdy znajdzie się niewybuchy, niewypały. • opisuje bezpieczne poruszanie się na rolkach, rowerze; • omawia zasady bezpiecznego wypoczynku zimą	• wyjaśnia dlaczego nie każdy plac zabaw jest bezpieczny; • wyjaśnia dlaczego bardzo ważne jest właściwe i bezpieczne poruszanie się na rowerze i rolkach.	• opisuje ubiór dostosowany do jazdy na rowerze, rolkach, oraz do sportów zimowych; • wyjaśnia jak można pomóc tonącemu.	• opisuje jak należy dbać o bezpieczeństwo podczas zabawy i wypoczynku; • wyjaśnia kiedy kąpiel w morzu jest niebezpieczna; • wyjaśnia co to jest reguła ograniczonego zaufania; • podaje rozwinięcie skrótu GOPR.
DZIAŁ 6: ŚRODOWISKO W MOJEJ OKOLICY				
• rozpoznaje i podaje nazwy składników przyrody ożywionej i nieożywionej występujące w najbliższej okolicy.	• odróżnia składniki przyrody od wytworów działalności człowieka.	• podaje zależności między nieożywionymi a ożywionymi składnikami przyrody.	• podaje, w jaki sposób człowiek wykorzystuje przyrodę do własnych potrzeb i jak przyroda wpływa na człowieka.	• przygotowuje prezentację o środowisku najbliższej okolicy, w prezentacji uwzględnia składniki przyrody ożywionej i nieożywionej, w tym celu korzysta z różnych źródeł informacji.
• wymienia nazwy form wypukłych i wklęsłych; • wymienia nazwy form terenu występujących	• rozpoznaje główne formy ukształtowania powierzchni występujące w okolicy; • odróżnia wypukłe formy	• wskazuje elementy pagórka (szczyt, wierzchołek, stok łagodny, stok stromy); wskazuje elementy doliny	• podaje różnice między kotliną a doliną.	• rozróżnia różne typy ukształtowania terenu (teren równinny, pagórkowaty, górski).

w najbliższej okolicy.	terenu od wklęsłych.	(zbocze strome, zbocze łagodne).		
<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje skał; wymienia skały występujące w okolicy swojego miejsca zamieszkania. 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady skał sypkich, zwięzłych i litych; podaje przykłady przedmiotów wykonanych ze skał. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to jest skała; podaje różnice między skałami sypkimi, zwięzłymi a litymi. 	<ul style="list-style-type: none"> określa rolę zmysłów człowieka w poznawaniu skał; opisuje różne rodzaje skał. 	<ul style="list-style-type: none"> podaje cechy skał litych, zwięzłych, sypkich; podaje przykłady zastosowania skał.
<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady sposobów przetrwania okresu zimy przez rośliny i zwierzęta. 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady przystosowania roślin do warunków suchych i wilgotnych. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje związek między budową zwierząt a przystosowaniem do życia w różnych warunkach. 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przystosowanie roślin do zdobywania światła. 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje warunki życia na łądzie, uwzględniając zawartość tlenu, wilgoci i nasłonecznienie (temperaturę powietrza).
<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady organizmów samożywnych i cudzożywnych; wymienia cechy roślinożerców i drapieżników. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje rodzaje przystosowania w budowie organizmów do zdobywania pokarmu; opisuje znaczenie roślin w przyrodzie i życiu człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> podaje różnice między samożywym a cudzożywym sposobem odżywiania. 	<ul style="list-style-type: none"> podaje, czym się różnią roślinożercy od drapieżników. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia jak odżywiają się rośliny.
<ul style="list-style-type: none"> wymienia warstwy roślinności w lesie; wymienia podstawowe zasady właściwego zachowania się w lesie. 	<ul style="list-style-type: none"> podaje i wskazuje przykłady roślin tworzących poszczególne warstwy lasu. 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje temperaturę powietrza, wilgotność i nasłonecznienie występujące w poszczególnych warstwach lasu. 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje podstawowe gatunki roślin i zwierząt żyjących w lesie oraz przyporządkowuje je do odpowiednich warstw lasu. 	<ul style="list-style-type: none"> gromadzi i prezentuje w klasie informacje na temat lasu znajdującego się w najbliższej okolicy.
<ul style="list-style-type: none"> podaje warunki odpowiednie dla rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia zasady kodeksu grzybiarza. 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje na okazach i planszach grzyby. 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady wykorzystania drożdży 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie grzybów w przyrodzie

<p>grzybów;</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady grzybów jadalnych, niejadalnych i trujących; podaje różnice między pieczarką a muchomorem sromotnikowym. 			<p>do wytwarzania produktów spożywczych;</p> <p>wymienia przykłady grzybów jadalnych i ich trujących odpowiedników.</p>	<p>oraz życiu człowieka.</p>
<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to jest łąka i jak człowiek wykorzystuje łąki; wyjaśnia, co to jest pole; wymienia produkty otrzymywane z pszenicy, żyta, owsa, jęczmienia kukurydzy; wymienia produkty otrzymywane z ziemniaków i buraków cukrowych. 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje na fotografii i w terenie typowe rośliny łąkowe; rozpoznaje na fotografii i w terenie zboża uprawiane w Polsce; rozpoznaje na fotografii i w terenie rośliny oleiste. 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje na fotografii i w terenie typowe zwierzęta łąk; rozpoznaje na fotografii i w terenie typowe zwierzęta pól. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia różnice między polem uprawnym a łąką; podaje przykłady organizmów uznawanych w rolnictwie za szkodniki. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia za pomocą samodzielnie wykonanego plakatu różnice między roślinami zbożowymi, warzywami a roślinami oleistymi; wyjaśnia, na czym polega pożyteczna rola ptaków na polu.
<ul style="list-style-type: none"> określa, czym są wody powierzchniowe; podaje przykłady wód powierzchniowych: stojących i płynących 	<ul style="list-style-type: none"> podaje nazwy wód stojących i płynących występujących najbliżej miejsca zamieszkania. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to jest źródło i ujście rzeki; rozpoznaje prawy i lewy brzeg rzeki; wskazuje elementy doliny rzeki; podaje nazwy kilku rzek i jezior Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela naturalne i sztuczne zbiorniki wodne występujące w najbliższej okolicy; wskazuje na mapie rzekę główną i jej dopływy. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie największe rzeki w Polsce; podaje przykłady prawych i lewych dopływów Wisły;
<ul style="list-style-type: none"> podaje cechy środowiska wodnego; wymienia strefy jeziora i podaje przykłady organizmów, które w nich występują. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje cechy budowy ryby, które umożliwiają jej życie w środowisku wodnym. 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje warunki życia w wodzie i na lądzie; opisuje cechy, które pozwalają roślinom żyć w wodzie. 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia nazwy roślin i zwierząt żyjących w jeziorach Polski. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak oddychają ryby.

DZIAŁ 7: PLAN I MAPA

<ul style="list-style-type: none"> rysuje plan dowolnego przedmiotu; odczytuje informacje z legendy planu; 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia czynności umożliwiające sprawne narysowanie planu. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, że plan i mapa narysowane są w zmniejszeniu; opisuje najbliższą okolicę na podstawie planu; 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między planem a mapą. 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jakich sytuacjach znajomość czytania planów jest przydatna.
<ul style="list-style-type: none"> wymienia rodzaje map, np. topograficzną, turystyczną; rozpoznaje znaki topograficzne w legendzie mapy: punktowe, liniowe, powierzchniowe. 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z informacji zawartych w legendzie mapy; odczytuje informacje z mapy, posługując się legendą. 	<ul style="list-style-type: none"> czyta mapę - interpretuje znaki z różnych map. 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje środowisko przyrodnicze wybranego obszaru, korzystając z różnych map. 	<ul style="list-style-type: none"> planuje wycieczkę po nieznanym terenie, korzystając z mapy.
<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to znaczy zorientować mapę; wymienia sposoby pomiaru odległości w terenie; wyjaśnia, co to jest szkic; 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak zorientować mapę za pomocą kompasu. 	<ul style="list-style-type: none"> orientuje mapę w terenie za pomocą kompasu; mierzy odległości w terenie na podstawie liczby swoich kroków; szacuje odległość w terenie. 	<ul style="list-style-type: none"> orientuje mapę w terenie za pomocą obiektów terenowych; podaje różnice między szkicem, planem a mapą; 	<ul style="list-style-type: none"> korzysta z planu i mapy wielkoskalowej podczas planowania wycieczki.

DZIAŁ 8: DZIAŁALNOŚĆ CZŁOWIEKA A ŚRODOWISKO

<ul style="list-style-type: none"> wymienia składniki krajobrazu najbliższej okolicy; 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w terenie składniki krajobrazu charakterystyczne dla najbliższej okolicy i podaje ich nazwy; wyjaśnia, czym się różni krajobraz naturalny od antropogenicznego. 	<ul style="list-style-type: none"> dzieli składniki krajobrazu na naturalne i przekształcone przez człowieka; określa funkcje składników środowiska antropogenicznego; podaje nazwy składników środowiska antropogenicznego charakterystycznego dla najbliższej okolicy. 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje różnice między składnikami naturalnymi a antropogenicznymi (przekształconymi przez człowieka). 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia przykłady zależności między składnikami środowiska przyrodniczego a działalnością człowieka.
<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady wpływu działalności człowieka na przeobrażenia środowiska przyrodniczego (miejskiego, wiejskiego, 	<ul style="list-style-type: none"> rozdziela krajobraz wiejski i miejski; podaje elementy krajobrazu wiejskiego; 	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przeobrażenia środowiska najbliższej okolicy; 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje zależności między elementami naturalnymi a antropogenicznymi krajobrazu; 	<ul style="list-style-type: none"> uzasadnia istnienie zależności między składnikami środowiska przyrodniczego a składnikami środowiska

przemysłowego).	<ul style="list-style-type: none"> • podaje elementy krajobrazu miejskiego. 		<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje krajobraz przemysłowy. 	antropogenicznego.
<ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy krajobrazu najbliższej okolicy; wskazuje cechy krajobrazu najbliższej okolicy, które zostały przekształcone pod wpływem działalności człowieka. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje współczesny krajobraz najbliższej okolicy na podstawie aktualnych map i obserwacji w terenie; • wymienia nazwę, położenie oraz cechy wyróżniające miejsce zamieszkania (czyli małą ojczyznę). 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje dawny krajobraz najbliższej okolicy, np. na podstawie opowiadań rodzinnych, starych map i fotografii; • wyszukuje obiektyw najbliższej okolicy, które są godne zwiedzania; • wymienia źródła informacji, które mogą być pomocne w poznaniu najbliższej okolicy. 	<ul style="list-style-type: none"> • ocenia zmiany zagospodarowania terenu wpływające na wygląd krajobrazu najbliższej okolicy; 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zmiany w krajobrazie, np. na przestrzeni 10, 20, 50 lat (na podstawie rozmowy z rodziną), przygotowuje plakat lub prezentację na ten temat.
<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie najbliższej okolicy ciekawe miejsca, które warto odwiedzić; 	<ul style="list-style-type: none"> • korzysta z różnych źródeł wiedzy w poznawaniu najbliższej okolicy; 	<ul style="list-style-type: none"> • przygotowuje trasę wycieczki po najbliższej okolicy; 	<ul style="list-style-type: none"> • pokazuje w terenie lub na mapie przykłady zmian antropogenicznych w krajobrazie najbliższej okolicy. 	<ul style="list-style-type: none"> • zaprasza najbliższą rodzinę lub kolegów z klasy na wycieczkę po okolicy i przygotowuje reportaż na ten temat; • przygotowuje dokumentację (zdjęcia, materiały elektroniczne) na temat ciekawych miejsc w najbliższej okolicy.
<ul style="list-style-type: none"> • wymienia formy ochrony przyrody występujące w Polsce. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia miejsca występowania w najbliższej okolicy form ochrony przyrody. 	<ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, w jaki sposób w Polsce chroni się przyrodę; • wskazuje na mapie Polski przykłady miejsc chronionych. 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady obiektów w najbliższej okolicy, które zasługują na ochronę i uzasadnia swój wybór; • wskazuje na mapie i w terenie obiekty chronione w najbliższej okolicy. 	<ul style="list-style-type: none"> • gromadzi informacje o obiektach chronionych w najbliższej okolicy i prezentuje je w klasie.
<ul style="list-style-type: none"> • podaje nazwy i wskazuje obiekty zabytkowe w najbliższej okolicy; • wymienia sposoby 	<ul style="list-style-type: none"> • uzasadnia potrzebę ochrony obiektów zabytkowych w najbliższej okolicy; 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje zajęcia ludności w najbliższej okolicy, tradycję i kulturę; • wyjaśnia geograficzne 	<ul style="list-style-type: none"> • wskazuje działania, które mogą poprawić stan środowiska najbliższej okolicy. 	<ul style="list-style-type: none"> • wymienia kilka powodów, dla których należy dbać o nasze dziedzictwo przyrodnicze.

ochrony środowiska, które może sam stosować (oszczędzanie wody, energii elektrycznej, segregacja śmieci).	• uzasadnia ochronę środowiska przyrodniczego w najbliższej okolicy.	nazwy miejscowe i ich pochodzenie.		
• wymienia ciekawe krajobrazowo miejsca w najbliższej okolicy.	• podaje źródła, w których można znaleźć informacje o ciekawych miejscach w najbliższej okolicy; podaje źródła, w których można znaleźć informacje o chronionych obiektach w okolicy.	• opracowuje prezentację o najbliższej okolicy, w tym zmianach krajobrazu o obiektach przyrodniczych i antropogenicznych w najbliższej okolicy.	• przygotowuje folder o najbliższej okolicy.	• pokazuje prezentację najbliższej okolicy w klasie lub wskazuje i charakteryzuje ciekawe miejsca podczas wycieczki klasowej po najbliższej okolicy.

Wymagania edukacyjne są dostosowane do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia.

1. Przyroda. Plan wynikowy 4 Blandyna Zajdler. Program nauczania dla klasy 4 szkoły podstawowej. Autorzy programu: dr hab. prof. UJK Ilona Żeber-Dzikowska, dr hab. prof. UP Bożena Wójtowicz. Grupa MAC SA.
2. Podstawa programowa – przyroda kl. 4.
3. Statut Szkoły Podstawowej nr 323 im. Polskich Olimpijczyków w Warszawie.